

Sygn. akt I ACa 574/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Edyta Buczkowska-Żuk
Sędziowie:	SA Wiesława Kaźmierska SA Agnieszka Sołtyka (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Justyna Kotlicka

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2012 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.

przeciwko P. C.

o zobowiązanie do udzielenia informacji

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 21 czerwca 2012 r., sygn. akt I C 81/12

oddala apelację.

A. Sołtyka E. Buczkowska-Żuk W. Kaźmierska

Sygn. akt I ACa 574/12

UZASADNIENIE

A. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w domagała się zobowiązania pozwanego P. C. do udzielenia jej następujących informacji:

-danych umożliwiających identyfikację działek rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego pozwanego, których był on posiadaczem w roku 2007, 2008 i 2009;

-czy pozwany w roku 2007, 2008 i 2009 korzystał z materiału ze zbioru odmian wskazanych w dokumencie „wykaz odmian roślin...”, stanowiącego załącznik do pozwu, czy też z materiału takiego nie korzystał, a jeśli korzystał ze zbioru tych odmian jako materiału siewnego, to w jakich ilościach w odniesieniu do konkretnej odmiany wymienionej w tym załączniku.

W odpowiedzi na pozew, pozwany wniósł o oddalenie powództwa w zakresie żądań dotyczących lat 2007 i 2008. Jednocześnie wskazał, że w roku 2009 nie wykorzystywał w uprawie roślin wymienionych w załączniku do pozwu. Ponadto powód podniósł zarzut przedawnienia roszczenia co do lat 2007 i 2008. Zarzucił też, iż nie otrzymywał od powoda wniosków i ponagieł wymienionych w pozwie.

W piśmie z 25 kwietnia 2012 roku powód cofnął roszczenie zawarte w pkt c, f oraz i pozwu tj. w zakresie dotyczącym 2009 roku, a następnie w zakresie udzielenia informacji umożliwiających identyfikację działek rolnych za lata 2007 i 2008.

Na rozprawie 29 maja 2012 roku pozwany przedłożył informacje odnośnie powierzchni gospodarstwa oraz zestawienia upraw dot. 2007 i 2008 roku, a na rozprawie 19 czerwca 2012 roku pozwany wskazał, że w latach 2007 - 2009 nie korzystał z odmian chronionych

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2012 roku Sąd Okręgowy w Koszalinie oddalił powództwo.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny;

Pozwany P. C. jest rolnikiem. Prowadzi gospodarstwo rolne na terenie gminy S. o powierzchni 130 hektarów. W latach 2007 - 2009 nie korzystał z materiału ze zbioru odmian roślin chronionych wyłącznym prawem jako materiału siewnego.

Powódka A. sp. z o.o. w L. jest organizacją hodowców w rozumieniu przepisów art. 23 — 23c ustawy z dnia 26 czerwca 2003r. o ochronie prawnej odmian roślin (Dz. U. z 2003 r., Nr 137, poz. 1300, ze zm.).

Powódka działając w oparciu o pełnomocnictwa udzielone przez hodowców, posiadających prawa do odmian roślin chronionych, występuje do rolników z wnioskami o udzielenie pisemnych informacji dotyczących identyfikacji uprawianych przez nich działek oraz wykorzystania przez nich materiału ze zbioru odmian roślin chronionych wyłącznym prawem jako materiału siewnego.

Powódka pismem z 15 lutego 2008 roku, nadanym listem poleconym, wnioskuje do pozwanego o udzielenie informacji za rok 2007. Pismem z 8 maja 2008 roku ponagliła do udzielenia informacji. Dnia 15 grudnia 2008 roku, powódka listem poleconym, wezwała pozwanego do udzielenia informacji za rok 2008. Ponadto w dniu 1 lipca 2010 roku wystosowała do pozwanego ponaglenie, nadane listem poleconym, o udzielenie informacji za 2008 i 2009 rok.

Pozwany nie kierował do powoda żadnej korespondencji w związku z przedmiotem sporu.

Po dokonaniu takich ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd za bezzasadny uznał zgłoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia, w zakresie dotyczącym 2007 i 2008 roku, gdyż roszczenie informacyjne, będące przedmiotem rozpoznania w niniejszym procesie nie ma charakteru majątkowego.

Wskazał Sąd, że powódka nie udowodniła, iż do pozwanego docierała nadawana przez Agencję korespondencja. Uznał, że spośród przesyłek kierowanych do pozwanego, popartych dowodem nadania, na którym znajduje się imię i nazwisko „P. C.” zostało jedynie 3 spośród nich. Nadto w ocenie Sądu także dowód nadania przesyłki listem poleconym nie przesądza o fakcie rzeczywistego jej doręczenia adresatowi, zwłaszcza w sytuacji, gdy ten otrzymaniu takiej przesyłki stanowczo zaprzecza. W tym stanie rzeczy, skoro powódka nie udowodniła, iż w rzeczywistości doręczyła pozwanemu choć jedną przesyłkę, zaś w odniesieniu do większości z nich okoliczności tej nawet nie uprawdopodobniła, brak było podstaw do przyjęcia, iż P. C. został skutecznie wezwany do udzielenia spornych informacji.

Skoro zaś zgodnie z treścią art. 23a ust. 1 pkt 1 ustawy z 26 czerwca 2003 roku o ochronie prawnej odmian roślin, posiadacz gruntów przekazuje organizacji hodowców pisemną informację dotyczącą wykorzystania materiału

chronionego ze zbiorów jako materiału siewnego, na jej wniosek, a powódka skutecznego skierowania wniosku do pozwanego nie udowodniła, brak było podstaw do uwzględnienia powództwa.

Jednocześnie odnosząc się do stanowiska strony powodowej, iż pozwany jest zobowiązany do udzielenia żądanych informacji w związku z faktem doręczenia mu odpisu pozwu, wskazał Sąd, iż dane umożliwiające identyfikację działek gruntów pozwanego zostały przez niego przedstawione, a powództwo w tym zakresie cofnięte. Jednocześnie na rozprawie 19 czerwca 2012 roku pozwany ostatecznie udzielił informacji, iż w latach 2007 - 2009 z odstępstwa rolnego nie korzystał.

Abstrahując od powyższych uchybień strony powodowej, wskazał Sąd także na uchybienia w zakresie wynikającym z treści art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.

W ocenie Sądu strona powodowa występując z rozpatrywanym pozwem winna wskazać, na jakich oraz jaką drogą pozyskanych informacjach kieruje do danego rolnika żądanie udzielenia informacji. Wskazał Sąd, iż zgodnie z treścią art. 23 ust. 3 w zw. z art. 23a ust. 1 ustawy do udzielenia pisemnej informacji zobowiązani są posiadacze gruntów rolnych o powierzchni od 10 ha (a po nowelizacji dokonanej ustawą z 1 lipca 2011 roku co do zasady od 25 ha). Powódka nie wskazała, jaką drogą uzyskuje informacje o areale gruntów posiadanych przez danego rolnika. Jeśli zaś informacje takie posiada, w jakim celu kieruje do rolnika żądanie podania danych umożliwiających identyfikację działek rolnych wchodzących w skład jego gospodarstwa rolnego. Nie można było przy tym wykluczyć w ocenie Sądu, że informacje te uzyskiwane są w sposób pozaprawny, a w takim wypadku roszczenie Agencji nie zasługiwałoby na ochronę.

Podkreślił Sąd Okręgowy, że w okolicznościach rozpatrywanej sprawy strona powodowa nie powołała żadnych poszlak, który wskazywałyby na zastosowanie przez pozwanego materiału siewnego w ramach odstępstwa rolnego, a w szczególności nie powołała informacji, aby w przeszłości rolnik ten miał nabywać taki materiał. Nadto w sprawie wykazane zostało, że w latach 2007 - 2009 nie korzystał on z odmian roślin chronionych. W tym stanie rzeczy, brak było uzasadnionych podstaw do występowania przeciwko pozwanemu z rozpatrywanym powództwem, tym bardziej, iż powódka nie udowodniła faktu skutecznego doręczenia P. C. wezwania do udzielenia spornych informacji.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, powództwo oddalono.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodziła się powódka, która zaskarżyła wyrok w całości, wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w części objętej żądaniem pozwu w pkt 1d), 1e), 1f) i 1g), tj. zobowiązanie pozwanego do udzielenia powodowi następujących informacji:

d) czy pozwany w roku 2007 korzystał z materiału ze zbioru odmian wskazanych w dokumencie pod nazwą „Wykaz odmian roślin chronionych wyłącznym prawem i wysokość opłaty dla hodowcy za wykorzystanie 1 kg materiału ze zbioru tych odmian do siewu w 2007 r.” stanowiącym załącznik do pozwu, jako materiału siewnego, czy też z materiału takiego nie korzystał,

e) czy pozwany w roku 2008 korzystał z materiału ze zbioru odmian wskazanych w dokumencie pod nazwą „Wykaz odmian roślin chronionych wyłącznym prawem i wysokość opłaty dla hodowcy za wykorzystanie 1 kg materiału ze zbioru tych odmian do siewu w 2008 r.” stanowiącym załącznik do pozwu, jako materiału siewnego, czy też z materiału takiego nie korzystał,

g) jeżeli pozwany korzystał z materiału ze zbioru, którejkolwiek z odmian wskazanych w dokumencie opisanym punkcie 1d) jako materiału siewnego, to w jakich ilościach w odniesieniu do konkretnej odmiany wymienionej w tym dokumencie;

h) jeżeli pozwany korzystał z materiału ze zbioru, którejkolwiek z odmian wskazanych w dokumencie opisanym punkcie 1e) jako materiału siewnego, to w jakich ilościach w odniesieniu do konkretnej odmiany wymienionej w tym dokumencie;

2. umorzenie postępowania w sprawie w pozostałym zakresie;

3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Apelująca zarzuciła:

1. obrazę prawa materialnego, a to:

a) przepisów art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie prawnej odmian roślin poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że pozwany może skutecznie wywiązać się z obowiązku informacyjnego wynikającego z przepisów art. 23a ustawy o ochronie prawnej odmian roślin poprzez złożenie ustnego oświadczenia, że w latach 2007-2009 nie korzystał z materiału ze zbioru odmian roślin chronionych wyłącznym prawem (wskazanych w pozwie) jako materiału siewnego podczas, gdy z treści przepisu art. 23a ust. 1 ustawy jasno i jednoznacznie wynika, że pozwany winien był powodowi udzielić tych informacji na piśmie,

b) przepisów art. 23a ust. 4 ustawy o ochronie prawnej odmian roślin poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że obowiązek udzielenia powodowi przez pozwanego informacji objętych petitom pozwu aktualizuje się jedynie w momencie istnienia poszlak, że dany rolnik korzystał z materiału siewnego będącego przedmiotem ochrony.

2. obrazę przepisów prawa procesowego a to przepisu art. 355 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego w związku z przepisami art. 203 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez jego niezastosowanie, w okolicznościach, gdy na skutek cofnięcia przez powoda pozwu w części, w której pozwany uznał i wykonał roszczenie wobec powoda odpadła podstawa do wyrokowania i postępowanie w tej części należało umorzyć.

3. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że powód nie nadał wszystkich wezwań do udzielenia informacji listami poleconymi oraz, że nie uprawdopodobnił ich doręczenia pozwanemu w okolicznościach, gdy wnioski o udzielenie informacji za lata 2007-2009 został nadane na adres pozwanego listami poleconymi, a ponaglenia listami zwykłymi.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja okazała się nieuzasadniona.

Materialnoprawną podstawę żądania wywiedzionego przez powódkę stanowi przepis art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (Dz. U. Nr 137, poz. 1300, ze zm.) – określanej w dalszej części uzasadnienia jako „ustawa”, zgodnie z którym posiadacz gruntów rolnych, z wyłączeniem posiadacza gruntów rolnych określonego w art. 23 ust. 3, albo organizacja reprezentująca posiadaczy gruntów rolnych przekazuje hodowcom albo organizacjom hodowców, na ich wniosek, pisemną informację dotyczącą wykorzystania materiału ze zbioru, o którym mowa w art. 23 ust. 2 pkt 1, jako materiału siewnego, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku. Roszczenie powyższe ma związek z uregulowanym w art. 23 ustawy prawem do pobierania opłat za używanie materiału ze zbioru jako materiału siewnego odmiany chronionej wyłącznym prawem, przy czym ustawodawca zwolnił od opłat a tym samym wykluczył możliwość żądania informacji od posiadacza gruntów rolnych o określonej powierzchni: do 10 bądź do 25 ha w zależności od rodzaju odmiany roślin chronionej prawem (art. 23a ust. 1 w zw. z art. 23 ust. 3 ustawy). Zasadą przewidzianą w art. 23 ust. 4 jest zawieranie z posiadaczem gruntów umowy określającej wysokość należnej opłaty. Jednakże w sytuacji, gdy umowa nie została zawarta hodowcy bądź organizacje hodowców mogą żądać od posiadaczy gruntów informacji, o jakich mowa w art. 23a ust. 4 ustawy, na warunkach tam określonych.

Co do wykładni przepisu art. 23 a ustawy wskazać trzeba, że prawidłowa interpretacja tego przepisu, z uwzględnieniem wzajemnych relacji pomiędzy jego ust. 1 a ust. 4 prowadzi do wniosku, że podstawową informacją, jaką hodowcy bądź ich organizację mogą żądać od posiadaczy gruntów są informacje o wykorzystaniu materiału ze zbioru. Jeżeli posiadacz złoży oświadczenie, że takiego materiału nie wykorzystuje nie można żądać od niego podania innych informacji,

ponieważ w takiej sytuacji uzyskanie owych informacji nie służyłoby celowi, w jakim są one zbierane. Oczywistym jest, iż informacje te mają służyć ewentualnemu nałożeniu opłat licencyjnych, co do których podstawą nałożenia jest wykorzystywanie materiału. Chybione jest przy tym powoływanie się na przepis art. 23c ustawy przewidujący prawo kontroli posiadacza gruntów bowiem tę zainicjować może ewentualnie tak pozytywne, jak i negatywne oświadczenie posiadacza co do korzystania z materiału ze zbioru, a nie informacja co do danych identyfikujących posiadane działki rolne; trudno doszukać się jakiegokolwiek związku pomiędzy odmową przekazania danych o posiadanych działkach, a realizacją uprawnień kontrolnych.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić trzeba, że skuteczne wystąpienie do sądu z żądaniami z art. 23a ww. ustawy poprzedzać powinno doręczenie rolnikowi (tu: pozwanemu) wezwania, o którym mowa w art. 23a ust.1 ustawy. Nie wystarczy wskazać, że wezwanie takie zostało wysłane, należy udowodnić, że wezwanie dotarło do adresata w taki sposób, że mógł zapoznać się z jego treścią.

Analizując materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie stwierdza Sąd Apelacyjny, że niewadliwie uznał Sąd Okręgowy, że powódka nie udowodniła, iż do pozwanego docierała nadawana przez Agencję korespondencja. Przeciwniej tezy apelująca nie wykazała, w szczególności nie wskazała, jakie dowody złożone przez nią w sprawie potwierdzają fakt otrzymania przez pozwanego kierowanych do niego wezwań. Tym samym uznać trzeba, że pozwany nie dał powodu do wystąpienia z niniejszym powództwem. Niezasadne są również zarzuty apelującej dotyczące błędnych ustaleń faktycznych sądu I instancji.

Za trafne również uznać należy odwołanie się przez Sąd I instancji do przepisów wspólnotowych oraz powstałego na ich kanwie orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, który uznał, że obowiązek informacyjny rolnika aktualizuje się dopiero w przypadku istnienia „poszlak” wskazujących na sporną okoliczność (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 kwietnia 2003 r., sygn. C 305/00, LEX nr 154428). Pogląd ten należy podzielić przede wszystkim z uwagi na ratio legis omawianej regulacji. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy powódka nawet nie wskazywała na istnienie jakichkolwiek podstaw do przypuszczenia, że pozwany korzysta z dobrodziejstwa instytucji odstępstwa rolnego, podczas gdy pozwany złożył niezakwestionowane oświadczenie, że tego nie czyni. Oświadczenie to zostało złożone na piśmie (k.64-68), a powód w tym zakresie powództwa nie cofnął, co skutkowało jego oddaleniem.

Wskazać także należy, że uznanie, iż wytaczając powództwo o udzielenie informacji co do posiadanych gruntów rolnych, na podstawie art. 23 a ustawy, w stosunku do podmiotu, który złożył oświadczenie, że nie korzysta z dobrodziejstwa instytucji odstępstwa rolnego, przy takim rozumieniu przepisu art. 23 a ustawy, jak zaprezentowała to strona powodowa, prowadziłoby do sytuacji, że mniejszymi rygorami objęte byłoby uzyskanie wyroku, niż orzeczenia o zabezpieczeniu w trybie art. 36 b ustawy, w myśl którego upragniony winien wylegitymować się interesem prawnym w uzyskaniu zabezpieczenia.

Za bezzasadne zatem uznać należy postawione w apelacji zarzuty naruszenia art.23a ust.1 i 4 ustawy o ochronie prawnej odmian roślin.

Odnosząc się zaś do zarzucanego w apelacji naruszenia art.355 § 1 k.p.c. w związku z przepisem art. 203 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, w okolicznościach, gdy na skutek cofnięcia przez powoda pozwu w części, w której pozwany uznał i wykonał roszczenie wobec powoda odpadła podstawa do wyrokowania i postępowanie w tej części należało umorzyć stwierdzić trzeba, że naruszenie to, ze względu na omówioną w początkowej części uzasadnienia wykładnię art. 23 a ustawy, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. Wniosek taki można postawić także wobec ustalenia, że nie wykazano skutecznego wezwania pozwanego do udzielenia informacji przed skierowaniem sprawy do sądu. Okoliczność, że pozwany uczynił zadość żądaniu dopiero przed sądem nie może skutkować obciążeniem go kosztami. Do tego bowiem zmierza niewypowiedziany w tym zakresie zarzut apelacji. Żądanie pozwu było bowiem bezzasadne wobec faktu, że pozwany nie korzystał w prowadzonym przez siebie gospodarstwie z materiału siewnego podlegającego ochronie na podstawie ustawy z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin, a powód nie miał żadnych podstaw, by fakt taki podejrzewać. Tego ustalenia apelujący nie zakwestionował.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Apelacyjny, działając na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, gdyż nie zasługiwała ona na uwzględnienie.

A. Sołtyka E. Buczkowska-Żuk W. Kaźmierska